

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 2

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 2. – 828 с.

ISBN 978-617-8263-40-9

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У другому томі збірника відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-40-9 (т. 2)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

при Торгово-промисловій палаті України. (2022). Вилучено з <https://icac.org.ua/wp-content/uploads/Kombinovani-protsedury.pdf> (дата звернення: 06.05.2022).

5. Клян А. Як змінився арбітраж в Україні в умовах воєнного стану? (2023) Вилучено з <https://golaw.ua/ua/insights/publication/yak-zminivsya-arbitrazh-v-ukrayini-v-umovah-voyennogo-stanu/> (дата звернення: 06.05.2022).

Ключові слова: міжнародний комерційний арбітраж, воєнний стан, mediaція, позов, суб'єкти господарювання, арбітражна угода, арбітражне застереження.

Key words: international commercial arbitration, martial law, mediation, lawsuit, business entities, arbitration agreement, arbitration clause.

ДОБРОВОЛЬСЬКА ВОЛОДИМИРА ВОЛОДИМИРІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри господарського права і процесу,
кандидат юридичних наук, доцент*

ЩОДО ВИСНОВКУ АУДИТОРА СТОСОВНО СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

За результатами надання аудиторських послуг аудитор зобов'язаний скласти висновок – звіт, як певний спеціальний документ встановленої форми. Аудит проводиться щодо суб'єктів господарювання, як за їх власним бажанням так і в обов'язковому порядку. Так, за статистичними даними за 2021 рік було подано аудиторських звітів стосовно страхових компаній– 70; земельних ділянок – 43; кредитних спілок – 81; фінансових компаній та ломбардів – 375; небанківських фінансових груп – 10 [1].

Рішенням Аудиторської палати України від 26.01.2012 р. № 245/13 затверджено роз'яснення щодо оформлення офіційного документа, складеного за результатами аудиту фінансової звітності, та рекомендовано оформляти документ під назвою «аудиторський висновок (звіт незалежного аудитора)». Така суперечливість виникла у зв'язку з невідповідністю різних перекладів, адже в англomовному варіанті МСА 700 по суті нічого не змінилося, за результатами аудиту фінансової звітності надається аудиторський звіт [2, с. 119].

Петрик О. А. вважає, що якщо синтезувати наявні в Міжнародних стандартах контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг вимоги до аудиторського звіту, можна визначити такі критерії:

а) документарна форма – аудиторський звіт надається у письмовому вигляді (п. 20, МСА 700);

б) публічність – спрямованість до всіх зацікавлених членів суспільства. Публічність інформації, зокрема, визначається двома аспектами: анонімністю користувача інформацією; чіткою визначеністю зберігача (оголошувача) інформації;

в) незалежність думки аудитора – така спрямованість думки, яка дає можливість висловити висновок без будь-якого впливу, що може поставити під загрозу професійне судження, та діяти доброчесно, з об'єктивністю та професійним скептицизмом (п. 291.5 Кодексу етики професійних бухгалтерів) [3, с. 280–281]. У літературі фахівці по-різному надають визначення аудиторського висновку та звіту. Так, Панібратова С. В. вважає, що іншими словами, аудиторський висновок – це офіційний письмовий документ, який формується на завершальному етапі аудиту та містить чітко сформульовану думку аудитора щодо фінансової звітності підприємства. Обов'язковими реквізитами аудиторського звіту є: I. Загальна частина (вступ); II. Аналітична частина. III. Підсумкова частина [4, с. 250]. Утенкова К. О. стверджує, що аудиторський звіт – це документальне відображення аудитором виявлених порушень, помилок та відхилень при здійсненні господарської діяльності, веденні обліку та складанні звітності, а також проведена аудитором оцінка стану бухгалтерського обліку та достовірності звітності на певну дату. Інформація, що наводиться в аудиторському звіті, має бути більш детальною, надійною і компетентною, а також незалежною, об'єктивною і правдивою [5].

Аудиторський звіт визначений у нормах чинного законодавства, так, за Законом України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» аудиторський звіт це документ, підготовлений суб'єктом аудиторської діяльності відповідно до міжнародних стандартів аудиту та вимог цього Закону за результатами аудиту фінансової звітності (консолідованої фінансової звітності, комбінованої фінансової звітності); за ст. 7 він може бути як у паперовій так і в електронній формах, а ст. 14 передбачає надання впевненості користувачам шляхом висловлення незалежної думки аудитора про відповідність в усіх суттєвих аспектах фінансової звітності та/або консолідованої фінансової звітності вимогам національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, міжнародних стандартів фінансової звітності або іншим вимогам.

Нормативно звіт аудитора може бути модифікований або немодифікований, які залежать від суб'єктивного ставлення аудитора до об'єкта перевірки (контролю) у вигляді фінансової звітності суб'єкта господарювання. Також, у відповідності до Міжнародного стандарту аудиту (МСА) 700 «Аудиторський висновок про фінансову звітність» аудиторські висновки, залежно від змісту висловленого судження у них, поділяються на дві категорії:

- перша – це безумовно-позитивний аудиторський висновок,
- друга – це модифікований аудиторський висновок. До модифікованих висновків належать: безумовно-позитивний висновок з пояснювальним параграфом, умовно-позитивний висновок, негативний висновок та відмова від висловлення думки. На думку економістів окремим видом модифікованого висновку визначається безумовно-позитивний висновок з пояснювальним параграфом, який не впливає на думку аудитора. Особливість такого висновку визначається тим, що модифікації (зміні) підлягає не сам висновок, тобто форма

висловлення аудитора про фінансову звітність, а лише змінюється його структура. Інші форми модифікованих висновків, пов'язані з тим, що змінюється не тільки структура самого висновку у порівнянні з безумовно-позитивним, але й зміст самого судження аудитора. Отже, коли говориться про те, що висновок модифіковано, то мається на увазі, що його структура відрізняється від структури безумовно-позитивного висновку [6, с. 111].

Наявність спеціальних умов до складання та подання фінансової звітності в умовах істотної невизначеності щодо можливості продовження ведення бізнесу суб'єктом господарювання обумовлюють необхідність модифікації аудиторської думки. Вид модифікації думки аудитора залежить від суттєвості виявлених невіправлених викривлень, ідентифікованих аудитором щодо статей звітності спеціального призначення, а також масштабу невизначеності, обумовлено підвищеними ризиками припинення діяльності підприємства. За будь-яких обставин аудитор зобов'язаний розкрити відповідну інформацію у звіті через додавання пояснювального параграфу, привертаючи тим самим увагу користувачів до інформації, яка є суттєвою для розуміння суб'єкта господарювання та висловленої аудиторської думки [7, с. 314].

Взагалі, на думку В. Кошарної надання модифікованого висновку являється негативними наслідками для суб'єкта господарювання, оскільки: 1) пониження рейтингу (репутації) підприємства на ринках фінансових ресурсів знижує їх можливість залучати додаткові джерела фінансування для господарської діяльності (виявлення недовіри кредиторів до суб'єкта господарювання, а також перехід на авансові види платежів у разі надання негативного висновку чи відмови від висновку страхова організація може відмовити від страхування відповідальності, прибутку підприємства; відмова інвесторів від інвестування суб'єкта господарювання, в наслідок чого, недостатність фінансування для розширення виробництва, підтримання даного виробничого циклу на теперішньому рівні та втрата доходів підприємства); 2) у разі виявлення під час аудиту фактів порушення законодавства, що містять ознаки злочину, невідкладно інформується правоохоронний орган, а також є підставою для проведення цим органом незапланованої перевірки суб'єкта господарювання; 3) це свідчить про недостатність або неефективність системи внутрішнього контролю підприємства [8, с. 200].

Таким чином, результатом аудиторської перевірки суб'єктів господарювання є висновок аудитора, який викладається у формі єдиного документу – звіту. Структура аудиторського звіту складається із вступної частини – повні реквізити суб'єкта господарювання та підстави проведення аудиту, основної – документи, які є доказами проведення аудиторської перевірки та висновку як узагальнюючого результату згідно з міжнародними стандартами фінансової звітності або національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

Аудиторський звіт може бути позитивний, без зауважень та санкцій, який називається немодифікований та модифікований (негативний) – це звіт із виявленими правопорушеннями і застереженнями.

Надання модифікованого аудиторського звіту негативно впливає на ділову репутацію, поточну діяльність суб'єкта господарювання та свідчить про неефективність системи його внутрішнього контролю.

Список використаних джерел:

1. Результати аналізу аудиторських звітів щодо звітності НФУ за 2021 рік. <https://www.apu.com.ua/wp> (дата звернення: 20.04.2023).
2. Андрейцева І. А. Аудиторський висновок: методичні аспекти. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Економічні науки*. 2014. Вип. 9. С. 119–123.
3. Аудит : підручник. Колектив провідних науковців та аудиторів-практиків України (за загальною редакцією д. е. н., професора О. А. Петрик). К. : КНЕУ, 2015. 504 с.
4. Панібратова С. В. Головні відмінності у підготовці аудиторського звіту та висновки при проведенні обов'язкового аудиту публічних акціонерних товариств. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2010. Випуск 3 (18). С. 247–253.
5. Utenkova K. O. (2011). «Audit» : Textbook. [Online]. K. : Publishing house “Alerta”, available at: <http://pidruchniki.com/>
6. Рядська В. В., Петраков Я. В. Аудит. Навч. пос. К. : Центр учбової літератури, 2008. 416 с.
7. Сизоненко О. В., Дарнопих Т. В. Модифікація аудиторської думки щодо звітності спеціального призначення. *Вісник Чернігівського державного технологічного університету*. 2012. № 4 (62). С. 310–315.
8. Петраков Я. В. Модифікація аудиторського висновку: причини надання та наслідки для суб'єкта господарювання. *Вісник Чернігівського державного технологічного університету*. 2009. № 39. С. 196–202.

Ключові слова: аудиторський звіт, аудиторський висновок, суб'єкти господарювання, контроль, звітність, чинне законодавство.

Key words: audit report, audit opinion, business entities, control, reporting, current legislation.

ПОПЕЛЮК ВАДИМ ПАВЛОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри господарського права і процесу,
кандидат юридичних наук, доцент*

РЕТРОСПЕКТИВНИЙ ПОГЛЯД НА КОНКУРЕНТНІ ВІДНОСИНИ ЩОДО ЗАХИСТУ ГОСПОДАРСЬКОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Свій початок конкурентні відносини беруть ще з давніх цивілізацій – грецької та римської. Тут важливо зазначити, що у VI ст. до н. е. у Греції почали зароджуватись перші торгові поселення, які містили в собі торговельні пункти, де купці могли позмагатись за клієнтів. Це було початковим етапом для конкуренції, яка в свою чергу сприяла

СЕКЦІЯ 26
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ

Подцерковний Олег Петрович

Про потреби врахування досвіду провідних західних юрисдикцій при забезпеченні проарбітрабельності національної правової системи 670

Возняковська Крістіна Анатоліївна,

Біленець Дарія Анатоліївна

Організація господарської діяльності в зонах митного контролю . . . 673

Будурова Ганна Миколаївна

Звернення до міжнародного комерційного арбітражу в умовах воєнного стану. 676

Добровольська Володимира Володимирівна

Щодо висновку аудитора стосовно суб'єктів господарювання 680

Попелюк Вадим Павлович

Ретроспективний погляд на конкурентні відносини щодо захисту Господарського кодексу України 683

Згама Антоніна Олександрівна

М'яке право у господарському судочинстві: механізми реалізації . . 687

Зятіна Діна Володимирівна

Корпоративні права у ліквідаційній процедурі у справі про банкрутство. 691

Романадзе Луїза Джумберовна

Обов'язкові інформаційно-оціночні зустрічі з медіатором як елемент розвитку медіації в Україні 694

Гофман Олександр Рудольфович

Окремі питання господарсько-правового забезпечення надання гарантій уряду у механізмі стимулювання розвитку переробної галузі в аграрному секторі України 696

Лазарева Наталя Михайлівна

Використання системи ProZorro в господарській діяльності 700

Прилуцька Аліна Вікторівна

Щодо різновидів альтернативних способів вирішення господарських спорів. 702

Голощак Анастасія Миколаївна

Господарська діяльність в умовах дії спеціальних режимів господарювання в умовах воєнного стану. 704

Ковалевич Ігор Ігорович

Теоретико-правовий аналіз судової практики в частині обігу віртуальних активів 708